Lieta Nr.11351021212

SKK-192/2015

L Ē M U M S

Rīgā 2015.gada 8.maijā

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnese A.Poļakova

tiesnesis P.Dzalbe

tiesnese I.Radzeviča

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora Maira Mackēviča kasācijas protestu par Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 6.janvāra lēmumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Rīgas rajona tiesas 2013.gada 23.oktobra spriedumu

/E.L./, /personas kods/,

atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 279.panta otrajā daļā (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 1.aprīlim) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

/E.L./ piemērotais drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā vietā – atcelts.

/V.A./, /personas kods/,

atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 279.panta otrajā daļā (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 1.aprīlim) paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

/V.A./ piemērotais drošības līdzeklis – uzturēšanās noteiktā vietā – atcelts.

Cietušā/G.L./ kaitējuma kompensācijas pieteikums atstāts bez izskatīšanas.

Noteikta galīgā rīcība ar lietiskajiem pierādījumiem:

- motorolleru Vespa, valsts numura zīme /TL numurs/, atslēgu ar piekariņu, tehnisko pasi, atslēgu, servisa bukletu, apdrošināšanas polises ar karti, pavadzīmi ar čeku, grafiku, kas tiek glabāti pie cietušā /G.L./, nospriests atstāt cietušajam /G.L./.

- CD disku, vienošanos, pavadzīmes, iesniegumu, kas tiek glabāti pie krimināllietas materiāliem, nospriests atstāt pie krimināllietas materiāliem.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 19.februāra spriedumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora

M.Mackēviča apelācijas protestu, Rīgas rajona tiesas 2013.gada 23.oktobra spriedums atcelts.

/E.L./ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 279.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu trīs minimālo mēnešalgu jeb 960 *euro* apmērā.

/V.A./ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 279.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu trīs minimālo mēnešalgu jeb 960 *euro* apmērā.

Cietušajam/G.L./ kaitējuma kompensācija nav noteikta.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 19.februāra spriedumu /E.L./ un /V.A./ atzīti par vainīgiem un sodīti pēc Krimināllikuma 279.panta otrās daļas par to, ka viņi personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās patvaļīgi izdarīja tādas darbības, apejot normatīvajā aktā noteikto kārtību, kuru tiesiskumu apstrīd persona un kuru rezultātā radīts būtisks kaitējums.

Noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos apelācijas instances tiesas konstatētos apstākļos.

/G.L./ piederošais uzņēmums SIA /Nosaukums A/ 2010.gada 29.jūlijā un 23.septembrī veica preču iegādi no uzņēmuma SIA /Nosaukums B/ par kopējo summu 3541,87 *euro* (2489,24 Ls), taču līdz pat 2012.gada 24.jūlijam /G.L./ uzņēmums SIA /Nosaukums A/ nebija veicis preču pavadzīmju rēķinu apmaksu SIA /Nosaukums B/, kurā valdes loceklis bija /E.L./. 2012.gada jūlijā /G.L./ ievietoja sludinājumu portālā *www.ss.lv* par viņam piederošā motorollera Piaggio Vespa LX 125, valsts reģistrācijas numurs /TL numurs/, pārdošanu par 2134,31 *euro* (1500,00 Ls). Uz /G.L./ sludinājumu 2012.gada 22.jūlijā atsaucās /V.A./ un norunāja satikšanos degvielas uzpildes stacijas ,,Neste" teritorijā /adrese/. /V.A./, apskatījis motorolleru, kā arī veicis testa braucienu, solīja apdomāt /G.L./ piedāvājumu un telefoniski ar viņu sazināties.

2012.gada 24.jūlijā /V.A./ ieradās /E.L./ darbavietā SIA /Nosaukums B/ birojā /adrese/ un informēja viņu, ka vēlas iegādāties savā īpašumā /G.L./ piederošo motorolleru. /E.L./, izmantojot šo situāciju, vienojās ar /V.A./ par patvaļīgu darbību izdarīšanu, proti, /E.L./, pretēji Civillikuma 1587., 2021.pantam, kā arī pretēji Civilprocesa likuma 18.nodaļā noteiktajai kārtībai, nesniedzot tiesā prasības pieteikumu pret /G.L./ uzņēmumu SIA /Nosaukums A/ par pirkuma cenas samaksu, kopā ar /V.A./ nolēma prettiesiski aizturēt /G.L./ kā privātpersonas īpašumā esošo motorolleru līdz brīdim, kamēr /G.L./ uzņēmums pilnībā norēķināsies ar /E.L./ uzņēmumu SIA /Nosaukums B/.

Īstenojot savu noziedzīgo nodomu un rīkojoties saskaņā ar iepriekšējo vienošanos, /V.A./ 2012.gada 24.jūlijā ap plkst.13.10 degvielas uzpildes stacijas ,,Neste" teritorijā /adrese/ vēlreiz satikās ar /G.L./, izteica vēlmi iegādāties motorolleru un vēlējās veikt testa braucienu. Kad /G.L./ atļāva /V.A./ veikt testa braucienu, /V.A./ ar motorolleru no notikuma vietas aizbrauca un pēc /E.L./ norādījuma novietoja motorolleru mājas /Nosaukums D/ garāžā, Ķekavā.

/E.L./, zinot, ka /V.A./ ar motorolleru no notikuma vietas ir aizbraucis, ieradās notikuma vietā un paziņoja /G.L./, ka viņa motorollers tiks aizturēts līdz brīdim, kamēr SIA /Nosaukums A/ pilnībā norēķināsies ar SIA /Nosaukums B/, kā arī lika /G.L./ parakstīt vienošanos par motorollera nodošanu, ko /G.L./ atteicās darīt.

/E.L./ un /V.A./ patvaļīgo darbību un ļaunprātīgā tiesību aizskāruma rezultātā /G.L./ nodarīts ne vien ievērojams mantisks zaudējums 2134,31 *euro* (1500,00 Ls) apmērā, bet arī aizskartas viņa Latvijas Republikas Satversmes 105.pantā garantētās tiesības uz īpašumu. Turklāt Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību aizskārums katrā ziņā atzīstams par personas interešu un tiesību apdraudējumu un vērtējams kā būtisks.

Ar Augstākās tiesas 2014.gada 2.oktobra lēmumu, izskatot lietu kasācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /V.A./ aizstāvja /U.F./ un apsūdzētā /E.L./ aizstāvja /D.Z./kasācijas sūdzībām, Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 19.februāra spriedums atcelts un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 6.janvāra lēmumu, iztiesājot krimināllietu no jauna apelācijas kārtībā sakarā ar Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora Maira Mackēviča apelācijas protestu, Rīgas rajona tiesas 2013.gada 23.oktobra spriedums atstāts negrozīts.

Par Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 6.janvāra lēmumu Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurors Mairis Mackēvičs iesniedzis kasācijas protestu, kurā lūdz atcelt Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 6.janvāra lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Prokurors uzskata, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtās daļas, 511.panta otrās daļas un 1.panta pārkāpumu, kā arī nepareizi piemērojusi Krimināllikuma pantu un daļu, kvalificējot noziedzīgu nodarījumu, tādējādi pieļaujot Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā paredzēto pārkāpumu un Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu Kriminālprocesa likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Prokurors uzskata par nepamatotu apelācijas instances tiesas atzinumu, ka apsūdzētajiem inkriminētā noziedzīgā nodarījuma faktisko apstākļu

aprakstā, pretēji likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.pantā noteiktajiem būtiskā kaitējuma kritērijiem, norādīts tikai mantisko interešu apdraudējums, kas konkrētajā gadījumā norāda arī uz Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību uz īpašumu aizskārumu. Nepamatots ir arī apelācijas instances tiesas atzinums, ka konkrētajā gadījumā pastāv saprātīgās šaubas par nodarītā mantiskā kaitējuma apmēru. Turklāt apelācijas instances tiesa kļūdaini atzinusi, ka apsūdzēto nodarījumā nav konstatējama Krimināllikuma 279.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvā puse.

Pamatojot savu viedokli, prokurors norāda, ka apelācijas instances tiesa, atsaucoties uz Augstākās tiesas 2014.gada 2.oktobra lēmumu izskatāmajā lietā, formāli piemērojusi Kriminālprocesa likuma 589.panta pirmo daļu un nepamatoti atzinusi, ka konkrētajā lietā konstatēts vienīgi ievērojams mantisks zaudējums, kas vienlaikus norāda arī uz Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību uz īpašumu aizskārumu, jo noziedzīgā nodarījuma objekts ir viens – cietušā mantiskās intereses. Citu cietušā ar likumu aizsargāto interešu apdraudējums, kas nepieciešams, lai veidotos būtisks kaitējums, apsūdzībā nav norādīts.

Prokurora ieskatā, apelācijas instances tiesa, paužot atzinumu, ka izskatāmajā lietā nav konstatējama Krimināllikuma 279.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvās puses pazīme – būtisks kaitējums –, ņēmusi vērā tikai vienu no būtiska kaitējuma veidiem, proti, kad noziedzīgā nodarījuma rezultātā ne vien nodarīts ievērojams mantisks zaudējums, bet apdraudētas vēl citas ar likumu aizsargātās intereses un tiesības. Apelācijas instances tiesa nav vērtējusi, vai pret cietušo vērstais ar likumu aizsargāto interešu un tiesību apdraudējums ir ievērojams.

Ievērojot Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 1.septembra lēmumā lietā Nr.SKK-351/2008 pausto atzinumu, ka ievērojama apdraudējuma kritēriji Krimināllikumā un likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" nav definēti un tie ir jāvērtē tiesai, kas izskata lietu pēc būtības, kā arī Augstākās tiesas 2014.gada 2.oktobra lēmumā izskatāmajā lietā doto likuma tulkojumu, prokurors uzskata, ka apelācijas instances tiesa, nevērtējot cietušā ar likumu aizsargāto interešu apdraudējumu, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 511.panta un 564.panta ceturtās daļas pārkāpumu.

Prokurors norāda, ka jebkurš īpašuma aizskārums ir nesaraujami saistīts ar mantisku zaudējumu, tādēļ apelācijas instances tiesas atzinums, ka Latvijas Republikas Satversmē garantēto cietušā tiesību uz īpašumu aizskārums vienlaikus norāda uz ievērojama mantiskā zaudējuma esamību, nav pamats, lai, vērtējot nodarīto kaitējumu, neņemtu vērā cietušā tiesību aizskārumu.

Atsaucoties uz Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 1.septembra lēmumā lietā Nr.SKK-351/2008 pausto atziņu, ka Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību aizskārums katrā ziņā atzīstams par personas tiesību un interešu ievērojamu apdraudējumu likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.panta izpratnē, kā arī juridiskajā literatūrā – V.Liholajas un D.Hamkovas rakstā „Būtiska kaitējuma izpratne: likums, teorija, prakse" pausto viedokli, ka ievērojams ar likumu aizsargāto personas interešu un tiesību apdraudējums ir Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību aizskārums, prokurors uzskata, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi, ka apsūdzēto nodarījumā nav Krimināllikuma 279.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva, un tādējādi tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu.

Pamatojoties uz iepriekš norādīto, prokurors uzskata, ka apelācijas instances tiesas lēmums aizskar cietušā tiesības un valsts intereses uz krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu, tādēļ nav uzskatāms par tiesisku un pamatotu.

Apsūdzētā/E.L./ aizstāvis /D.Z./ iesniedzis paskaidrojumus par Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora Maira Mackēviča kasācijas protestu.

Aizstāvis uzskata, ka prokurora norāde uz Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtās daļas un 511.panta otrās daļas pārkāpumu ir nepamatota, jo apelācijas instances tiesa norādījusi lēmumā noskaidrotos apstākļus, pierādījumus, kas apstiprina tiesas secinājumus, un likumus, pēc kuriem tā vadījusies.

Par nepamatotu aizstāvis uzskata arī norādi uz Kriminālprocesa likuma 1.panta pārkāpumu, jo lietas iztiesāšanā jāievēro arī Kriminālprocesa likuma 19.pantā noteiktā nevainīguma prezumpcija, tādēļ par tiesisku un pamatotu atzīstams arī attaisnojošs spriedums.

Aizstāvja ieskatā, apelācijas instances tiesai nebija jāvērtē, vai cietušā ar likumu aizsargāto interešu un tiesību apdraudējums konkrētajā gadījumā ir ievērojams, jo tiesai jāievēro apsūdzētajam celtās apsūdzības robežas.

Kasācijas protestā ietverto norādi, ka apelācijas instances tiesa, kvalificējot noziedzīgo nodarījumu, nepareizi piemērojusi Krimināllikuma pantu un daļu, aizstāvis uzskata par neargumentētu.

Ievērojot minēto, aizstāvis uzskata, ka kasācijas protestā izteiktās prasības nav pamatotas ar Krimināllikuma pārkāpumu vai Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu.

Apsūdzētā/V.A./ aizstāvis/U.F./ iesniedzis iebildumus pret Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora Maira Mackēviča kasācijas protestu.

Aizstāvis uzskata, ka prokurora norāde uz apelācijas instances tiesas pieļautajiem Kriminālprocesa likuma 511.panta un 564.panta ceturtās daļas pārkāpumiem ir formāla. Turklāt jāievēro, ka Augstākā tiesa 2014.gada 2.oktobra lēmumā izskatāmajā lietā ir paudusi viedokli par Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 19.februāra notiesājošā sprieduma nepareizību un skaidrojusi būtiska kaitējuma sastāvu konkrētajā krimināllietā. Tādējādi secināms, ka prokurors kasācijas protestā atkārtoti norādījis uz faktiem, kas jau izvērtēti Augstākās tiesas 2014.gada 2.oktobra lēmumā un Rīgas apgabaltiesas

2015.gada 6.janvāra lēmumā izskatāmajā krimināllietā.

Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Tiesās izskatāmo krimināllietu nodaļas prokurore I.Zemīte iesniegusi viedokli Kriminālprocesa likuma 585.panta otrās daļas kārtībā.

Prokurore pievienojas kasācijas protestā paustajiem atzinumiem par apelācijas instances tiesas pieļautajiem Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas, 512.panta pirmās daļas un 564.panta ceturtās daļas pārkāpumiem, kā arī atzīst par pamatotu un pareizu šo atzinumu argumentāciju.

Turklāt, prokurores ieskatā, apelācijas instances tiesas atzinums, ka konkrētajā lietā konstatēts vienīgi ievērojams mantiskais zaudējums, kas norāda arī uz Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību uz īpašumu aizskārumu, un atzinums, ka pastāv pamatotas šaubas, vai cietušajam nodarītais mantiskais zaudējums pārsniedz piecas minimālās mēnešalgas, ir pretrunīgi.

Atsaucoties uz noziedzīgā nodarījuma objektīvo pazīmju jēdziena skaidrojumu U.Krastiņa, V.Liholajas, A.Niedres grāmatā „Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildinātais izdevums", prokurore norāda, ka apelācijas instances tiesas atzinums, ka apsūdzēto nodarījumā nav Krimināllikuma 279.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvās pazīmes – būtiska kaitējuma, jo lietā konstatēts vienīgi ievērojams mantiskais zaudējums, kas vienlaikus norāda arī uz Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību uz īpašumu aizskārumu, nav pamatots ar materiālo un procesuālo tiesību normām.

Turklāt prokurore uzskata, ka apelācijas instances tiesa, atzīstot par noziedzīgā nodarījuma objektu tikai cietušā mantiskās intereses, nav ņēmusi vērā U.Krastiņa, V.Liholajas, A.Niedres grāmatā „Krimināltiesības. Sevišķā daļa. Trešais papildinātais izdevums", kā arī Augstākās tiesas Senāta 2006.gada 12.oktobra lēmumā lietā Nr.SKK-515/2006 un Augstākās tiesas Senāta 2006.gada 19.aprīļa lēmumā lietā Nr.01-231/2006 sniegto patvarības jēdziena skaidrojumu.

Prokurores ieskatā, apsūdzēto /E.L./ un /V.A./ darbībās konstatējams Krimināllikuma 279.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīga nodarījuma sastāvs, jo pretēji Civillikuma 1587., 2021.pantam un Civilprocesa likuma 18.nodaļā noteiktajai kārtībai apsūdzētie patvaļīgi paturēja privātpersonas īpašumu – motorolleru – kā nodrošinājumu saistību izpildei, nodarot cietušajam /G.L./ ne vien ievērojamu mantisku zaudējumu motorollera vērtības apmērā, bet arī ievērojami apdraudot ar likumu aizsargātās cietušā intereses, kas izpaudās kā Latvijas Republikas Satversmes 105.pantā garantēto tiesību uz īpašumu aizskārums.

Atsaucoties uz U.Krastiņa, V.Liholajas, A.Niedres grāmatā „Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildinātais izdevums" paustajām atziņām par noziedzīgā nodarījuma priekšmeta un noziedzīgā nodarījuma objekta jēdzienu izpratni, prokurore uzskata, ka apelācijas instances tiesa sašaurināti tulkojusi likumā ietverto būtiskā kaitējuma jēdzienu, noziedzīgā nodarījuma priekšmetu, kas ir interešu materiālais priekšnosacījums, pielīdzinot jēdzienam „intereses", un tādējādi ar likumu aizsargāto interešu apdraudējumu aizstājot ar mantisko zaudējumu.

Atsaucoties uz skaidrojošajā vārdnīcā http://www.tezaurs.lv/sv/?w=tiesibas, J.Rozenfelda grāmatā „Lietu tiesības. 4.labotais, papildinātais izdevums", A.Grūtupa un E.Kalniņa grāmatā „Civillikuma komentāri. Trešā daļa. Lietu tiesības. Īpašums. Otrais papildinātais izdevums", V.Liholajas un D.Hamkovas rakstā „Būtiska kaitējuma izpratne: likums, teorija, prakse" un Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 1.septembra lēmumā lietā Nr.SKK-351/2008 sniegto jēdzienu „tiesības", „īpašums", „tiesības uz konstitucionālo aizsardzību" skaidrojumu, prokurore uzsver, ka ar /E.L./ un /V.A./ darbībām /G.L./ tika radīts kaitējums, kas likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.panta izpratnē ir atzīstams par būtisku, jo noziedzīga nodarījuma rezultātā nodarīts ne vien mantiskais zaudējums, bet apdraudētas vēl citas ar likumu aizsargātas intereses, kas izpaudās kā Latvijas Republikas Satversmē 105.pantā garantēto tiesību uz īpašumu aizskārums, tostarp ierobežojot cietušā brīvību mantiski tiesiskajā jomā un viņa iespēju pašam lietot mantisko labumu (motorolleru), kā arī rīkoties ar to. Šāds citu ar likumu aizsargāto interešu apdraudējums ir ievērojams.

Ievērojot norādīto, prokurore pauž viedokli, ka Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 6.janvāra lēmums ir atceļams kā prettiesisks un nepamatots, jo tas neatbilst Kriminālprocesa likuma 512.panta pirmajai daļai, 511.panta otrajai daļai, 564.panta ceturtajai daļai. Apelācijas instances tiesas pieļautie pārkāpumi atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, tādēļ lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 6.janvāra lēmums atstājams negrozīts, bet Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora Maira Mackēviča kasācijas protests noraidāms.

Kriminālprocesa likuma 23.pants noteic, ka krimināllietās tiesu spriež tiesa, tiesas sēdē izskatot un izlemjot pret personu celto apsūdzību pamatotību, attaisnojot nevainīgas personas vai arī atzīstot personas par vainīgām noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nosakot valsts institūcijām un personām obligāti izpildāmu krimināltiesisko attiecību noregulējumu, kas, ja nepieciešams, realizējams piespiedu kārtā.

Apsūdzētajiem/E.L./ un /V.A./ celta apsūdzība par personu grupā izdarītu patvarību, ar kuru radīts būtisks kaitējums.

Augstākās tiesas 2014.gada 2.oktobra lēmumā izskatāmajā lietā jau norādīts, ka Krimināllikuma 279.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvās puses obligātā pazīme ir būtiska kaitējuma radīšana, savukārt būtiska kaitējuma kritēriji ir norādīti likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās

un piemērošanas kārtību" 23.pantā. No minētā panta pirmās un otrās daļas izriet divi būtiska kaitējuma veidi:

1) noziedzīga nodarījuma rezultātā ne vien nodarīts ievērojams mantiskais zaudējums, proti, tāds mantiskais zaudējums, kas nodarījuma izdarīšanas brīdī pārsniedz piecu tai laikā Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummu, bet arī apdraudētas vēl citas ar likumu aizsargātās intereses;

2) citu ar likumu aizsargāto interešu apdraudējums ir ievērojams.

Apsūdzētajiem/E.L./ un /V.A./ celtajā apsūdzībā norādīts, ka apsūdzēto /E.L./ un /V.A./ patvaļīgo darbību un ļaunprātīgā tiesību aizskāruma rezultātā cietušajam /G.L./ nodarīts ne vien ievērojams mantiskais zaudējums 1500 Ls apmērā, bet arī aizskartas Latvijas Republikas Satversmes 105.pantā garantētās cietušā tiesības uz īpašumu, turklāt Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību aizskārums atzīstams par personas interešu un tiesību apdraudējumu un vērtējams kā būtisks.

Apelācijas instances tiesa, atkārtoti iztiesājot lietu apelācijas kārtībā, konstatējusi, ka ar apsūdzēto /E.L./ un /V.A./ darbībām cietušajam nodarīts vienīgi ievērojams mantiskais zaudējums, kas konkrētajā lietā vienlaikus norāda uz Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību uz īpašumu aizskārumu, jo noziedzīgā nodarījuma objekts ir viens – cietušā mantiskās intereses. Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka radītais kaitējums nav atzīstams par būtisku kaitējumu un līdz ar to apsūdzēto /E.L./ un /V.A./ nodarījumā nav Krimināllikuma 279.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva, proti, nav objektīvās puses pazīmes – būtiskā kaitējuma.

Kasācijas protestā norādītais, ka apelācijas instances tiesa minēto atzinumu izdarījusi, formāli atsaucoties uz Augstākās tiesas 2014.gada 2.oktobra lēmumā izskatāmajā lietā pausto atzinumu, un nav vērtējusi lietā konstatēto kaitējumu atbilstoši visiem likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.pantā noteiktajiem būtiska kaitējuma kritērijiem, ir pretrunā ar apelācijas instances tiesas lēmuma saturu.

Apelācijas instances tiesa lēmumā atzinusi, ka, atkārtoti pārbaudot un izvērtējot pierādījumus lietā, tiesa nekonstatē citu ar likumu aizsargātu cietušā interešu apdraudējumu, kā vienīgi mantisko interešu apdraudējumu, kas saistīts ar radīto mantisko zaudējumu.

Turklāt arī apsūdzētajiem /E.L./ un /V.A./ celtajā apsūdzībā nav norādīts citu ar likumu aizsargātu interešu aizskārums kā vien Latvijas Republikas Satversmes 105.pantā garantētās tiesības uz īpašumu.

Kasācijas protestā norādītais arguments, ka apelācijas instances tiesai, atzīstot, ka nodarītais mantiskais kaitējums ir saistīts ar mantisko interešu aizskārumu, bija jāvērtē šo interešu apdraudējums, kā arī jāvērtē ar likumu aizsargāto tiesību apdraudējums, ir nepamatots.

Tiesību doktrīnā norādīts, ka tiesības ir interešu aizsardzības juridiskais regulējums, kas ietverts tiesību normās, tāpēc, runājot par citu likumīgo tiesību apdraudēšanu, ar to saprot vien to, ka tiek apdraudētas ar likumu aizsargātās personas intereses, ko krimināltiesībās dēvē par noziedzīgā nodarījuma objektu *(sk. U.Krastiņš. Vērtējuma jēdzieni Krimināllikuma normās. Jurista Vārds. 2012.gada 12.jūnijs, Nr.24)*.

Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Tiesās izskatāmo krimināllietu nodaļas prokurores I.Zemītes rakstveida viedoklī pamatoti norādīts uz tiesību doktrīnā pausto atziņu, ka noziedzīgā nodarījuma priekšmets ir materiālais priekšnosacījums, kura dēļ radušās un pastāv intereses.

Vienlaikus tiesību doktrīnā pausta atziņa, ka noziedzīgā nodarījuma priekšmets ir noziedzīgā nodarījuma objekta neatņemama sastāvdaļa, ja interese radusies un pastāv sakarā ar materiālajām vērtībām vai citādu priekšmetisku labumu, piemēram, tiesībām uz mantu. Ar Krimināllikumu aizsargātās intereses kā noziedzīga nodarījuma objekts reāli tiek apdraudēts tad, ja ir izdarīts šajā likumā paredzēts kaitīgs nodarījums, kas vērsts pret noziedzīgā nodarījuma priekšmetu, iedarbojoties uz to *(sk. U.Krastiņš, V.Liholaja, A.Niedre. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Zinātniskais redaktors prof. U.Krastiņš – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 94.-95.lpp.)*.

No minētā izriet, ka noziedzīga nodarījuma rezultātā radītais mantiskais kaitējums ir saistīts ar kādu noteiktu ar likumu aizsargātu interešu aizskārumu.

No likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.panta pirmās daļas, kas noteic, ka atbildība par Krimināllikumā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ar kuru radīts būtisks kaitējums, iestājas, ja noziedzīgā nodarījuma rezultātā ne vien nodarīts ievērojams mantiskais zaudējums, bet arī apdraudētas vēl citas ar likumu aizsargātās intereses vai ja šāds apdraudējums ir ievērojams, izriet, ka pastāvot vienam no būtiska kaitējuma kritērijiem – ievērojamam mantiskam zaudējumam, jākonstatē otrs kritērijs – citu ar mantisku zaudējumu nesaistītu, ar likumu aizsargātu interešu apdraudējumu.

Tas, ka ar mantisko zaudējumu saistītu interešu apdraudējums ir vērtējams ne patstāvīgi, bet kopsakarā ar mantisko zaudējumu, izriet arī no krimināltiesību teorijā un praksē nostiprinātās atziņas, ka par būtisku kaitējumu atzīstams mantiskais zaudējums lielā apmērā.

Attiecinot uz konkrētā lietā konstatēto interešu apdraudējumu Augstākās tiesas Senāta 2008.gada 1.septembra lēmumā lietā Nr.SKK-351/2008 pausto atziņu, ka Latvijas Republikas Satversmē garantēto tiesību aizskārums katrā ziņā atzīstams par personas tiesību un interešu ievērojamu

apdraudējumu likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.panta izpratnē, jāņem vērā tiesību doktrīnā norādītais, ka būtisks kaitējums ir viens no vērtējuma jēdzieniem, un to satura noteikšanā jābalstās uz reāliem faktiem, tiem jāatbilst likuma jēgai un tie jāsaista ar citiem krimināltiesību jēdzieniem un tiesību normām. Vērtējuma jēdziena satura atklāšanā svarīga nozīme ir interešu apdraudējuma veidam (izpausmei, raksturam), kā arī tam, cik smagi interese apdraudēta *(sk. U.Krastiņš. Vērtējuma jēdzieni Krimināllikuma normās. Jurista vārds. 2012.gada 12.jūnijs, Nr.24)*.

Kā jau norādīts iepriekš, no likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.panta, kā arī tiesību teorijā un judikatūrā nostiprinātām atziņām izriet, ka ar mantisku zaudējumu saistītu interešu apdraudējumu radītā kaitīguma vērtējums ir saistīts mantiskā zaudējuma apmēru.

Ievērojot minēto, Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora Maira Mackēviča kasācijas protestā norādītie motīvi apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai nav guvuši apstiprinājumu. Apelācijas instances tiesas lēmums atbilst Kriminālprocesa likuma 511., 512. un 564.panta prasībām. Iztiesājot lietu, apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus vai Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas varētu būt par pamatu tiesas lēmuma atcelšanai vai grozīšanai, tādēļ apelācijas instances tiesas lēmums atstājams negrozīts.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, Augstākā tiesa

n o l ē m a

Atstāt negrozītu Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 6.janvāra lēmumu, bet Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora Maira Mackēviča kasācijas protestu noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese A.Poļakova

tiesnesis P.Dzalbe

tiesnese I.Radzeviča